

LBRIS

We know
books

Volunt distins cu Premiul I în cadrul Concursului
de manuscrise „**Împlinește un Vis**”, ediția a V-a,
Editura Universitară, 2025

ANA-MARIA GAVRILĂ

MOȘTENIREA

roman

CÎȘMIGIU
books

Cuprins

Dezrădăcinare	9
Grig	16
Mama	22
Barbu	26
Natalia	33
Răsplata	47
Descântecul	54
Verii	59
Petru	71
La Cireșica	79
Năluca	85
Îndoiala	88
Bazargic	91
Casa	98
Mitre	106
La Commedia	113
Un chilipir	116
Toma	121
Johnny Blue	125
Disparația	129
Nadya	136
Clubul	142
Lupul	144

Crima	148
Gemenii	151
Safta	154
Moștenirea	160
Protecție	164
Inspectorul.....	168
Telefonul	174
Ghetoul	178
La pândă	185
Darius	191
Prădătorul	197
Complotul	202
Beciul	207
Danail	212
Ispită	219
Rusalka	235
Secretul	246
Confesiune	249
Suspiciuni	256
Agonia	265
Iona	268
Frații	271
Faunul	276
Karaoke	283
Bătrânul	284
Alinare	288
Împlinire	290
Focul	294
Acasă	301

Dezrădăcinare

Septembrie, 1940. Bazargic, Caliacra, Regatul României

Amurgul îmbracă plantația de bumbac într-o aură sângerie. Bulgării de omăt par acum pângăriți. Peste drum, câmpul uscat de floarea-soarelui se foiește neliniștit. Parcă totul în jur își ține respirația. Se apropie furtuna.

Bărbatul, altădată falnic și impunător, stă acum gârbovit. Învins. Pământurile atât de dragi lui îi oglindesc durerea din priviri.

Mâine ar fi trebuit să înceapă culesul. De când se știe, așteaptă vremea recoltei cu nerăbdare. Prima recoltă din an are întotdeauna un gust aparte. Gustul mândriei, acea țară ancestrală a bărbatului crescut la sat, credincios numai și numai pământului. Pământul care îi încearcă vrednicia, îi hrănește familia, îi dă un loc de seamă în comunitate. Pământul din care își trage seva și fără de care nu și-ar mai afla rostul.

Nu va mai simți asta vreodată.

O poruncă de neînțeles, venită peste noapte, îl dezrădăcinează acum, împreună cu alte zeci de mii de români. Familii întregi, obligate să își lase în urmă casele, recoltele și pământurile, morții și amintirile,

pentru că mai-marii vremii le-au decis soarta la Craiova, pe o bucată de hârtie. *O hârtie semnată cu sânge.*

Evacuare, îi spun ei, cu seninătatea celor obișnuiți să poruncească. Ca și cum o viață de om s-ar strânge atât de ușor. Ca și cum e nimic să-ți lași viitorul în urmă, pentru un prezent pustiit.

De când îi chemaseră la Primărie să le dea vestea, Lazăr Panaiot nu-și mai găsea liniștea. „*Cetățeni, Cadrilaterul a fost cedat Bulgariei. Trebuie să părăsiți urbea până la sfârșitul lunii. Luați ce puteți încărca în căruță... luați-vă vitele, luați-vă grânele, câte puteți duce... și plecați spre Silistra*”.

Nu-și mai amintea nimic după asta. Parcă primise un pumn în stomac. Urechile îi țiuiau, pământul o luase la vale. În jurul lui, oamenii strigau, întrebau, plângeau.

Nepăsător la tragedia lor, delegatul de la București le-a refuzat orice explicație, avertizându-i că nu vor primi înțelegere dacă depășesc termenul.

Mare parte dintre românii Bazargicului au plecat deja. De zile întregi, Lazăr petrece zeci de căruțe cu privirea, incapabil să se desprindă de la fereastră. L-a zărit pe Iancu, prietenul lui din copilărie, cum își adună turmele de vite și le mână spre port, de unde va trece Dunărea cu șlepul. A urmărit-o pe Lenuța, vecina din vale, cum se închină și sărută pragul casei, ca, apoi, să iasă pentru ultima oară pe poartă, plângând în hohote. Popa Ceauun aproape că nu mai iese din cimitir zilele astea, alinând suferința credincioșilor cu o ultimă pomenire pentru cei adormiți, care rămân în urmă.

În casa lor de pe deal, de la marginea orașului, este agitație mare. Văzându-și tatăl în asemenea stare, cei trei copii se descurcă cum pot, pregătindu-și bagajele. Mamă nu mai au de aproape cinci ani. Odihnește și ea în cimitirul din oraș, la umbra unui tei bătrân. *O lăsăm pe măicuța în urmă*, plânge fata pe ascuns, la gândul că n-are să mai meargă nimeni la mormântul ei, să-i aprindă o lumânare. Frații ei nu se gândesc la asta acum. Iar taica... *taica nu e într-ale lui*, își spune ea, aruncându-i priviri îngrijorate, pe furiș.

Pe la prânz, vine Ecaterina. *Șerpoaica*. Pe vremea maică-sii, a fost femeie în casă. Văduvă de pe urma Primului Război, cu doi copii, îi poartă acum sâmbetele lui Lazăr și speră la cununie. Copiii se-nțeleg bine, dar fata nu se poate scutura de-ndoiala că Ecaterina ar avea de-a face cu moartea fulgerătoare a maică-sii. Însă nu îndrăznește să spună asta cu voce tare, căci femeia o înfricoșează peste măsură.

– Haide, omule, vino-ți în fire! Ne-om descurca noi cumva, nu suntem singuri, îi aude vocea veninoasă, când încearcă să obțină o reacție de la Lazăr. Nu ne lasă ei chiar așa, de izbeliște...

Ei? Care ei? se întrebă fata, urcând un cufăr în căruță. Lazăr nu răspunde.

– Bine, mă duc s-ajut copiii, renunță Ecaterina, intrând în casă.

Ba bine că nu! Copila observă cu năduf cum femeia intră în odaia părinților. *Să cotrobăie prin lucrurile*

maică-mii, strigoaică blestemată! și, din nou, îi dau lacrimile.

Seara a găsit cele două familii adunate în jurul mesei. Nu au prea multe să-și spună. Până și Ionică, mezinul Panaoit, pare să-nțeleagă gravitatea momentului și ronțăie îngândurat dintr-un știulete de porumb fiert.

Mai târziu, Lazăr iese, fără să lase vorbă unde se duce. În urma lui, băiatul cel mare îi aduce aminte că nu pot zăbovi dimineață și îl roagă să nu-ntârzie.

Privind acum la pământurile dragi, Lazăr își amintește ziua în care părinții l-au adus aici. România recâștigase Cadrilaterul la sfârșitul Marelui Război, iar entuziasmul primilor coloniști era nemărginit.

Lazăr nu împlinise nici 10 ani, dar înțelegea foarte bine emoția momentului. Bunicul îi povestise tot ce trebuia să știe despre „Dobrogea de Aur”. *Se reparase, în sfârșit, o nedreptate istorică și urmau vremuri de glorie și reconstrucție.* Băiatul era pregătit să pună umărul și, în timp, a devenit un cetățean vrednic pentru comunitatea românească înfloritoare din Bazargic.

La 19 ani, s-a însurat cu cea mai frumoasă și înțeleaptă fată din târg. Anuța venea și cu ceva avere, nu că lui Lazăr i-ar fi păsat sau că ar fi avut nevoie. Nu degeaba muncea de dimineața până seara. Împreună, aveau însă și mai mult spor. Și-apoi, erau frumoși și buni la suflet, o mândrețe și-o bucurie de familie, la care toată lumea se uita cu drag.

La un an de la căsătorie, s-a născut primul băiat. Fata a venit pe lume anul următor. Mezinul a fost a treia minune cu care l-a binecuvântat nevastă-sa, în ultimii ei ani de viață. N-a apucat să-l vadă că-mplinește 3 anișori. S-a stins ca o lumânare, aproape pe nesimțite, în Săptămâna Mare. N-a știut nimeni să-i spună lui Lazăr cum s-a întâmplat și de ce. Prea puțină alinare îi aducea gândul că sufletul Anuței s-a dus direct în Rai. Iubita lui îl lăsase singur pe lume, cu sufletul năpăstuit și trei copii de crescut. De dragul lor, s-a adunat în cele din urmă și-a mers mai departe. Dar n-a mai putut niciodată respira pe de-a-ntregul sau zâmbi cu toată inima.

Anuța ar fi știut ce-i de făcut, ea știa mereu... Ce-o să se-aleagă de noi acum?

Disperarea îi năruiește, în cele din urmă, și ultima fărâmă de autocontrol. Strivit de neputință, Lazăr se prăbușește în genunchi și-ncepe să urle. Neîngrădită, jalea-i se revarsă peste câmpurile taciturne, purtată de întuneric până departe, spre mare.

După un timp, un gând îi încolțește-n minte. Corpul i se destinde, mintea i se limpezește. Se ridică încet, aruncând o ultimă privire către recolta neștrânsă, și pornește hotărât spre casă.

Dă-mi putere, Anuță!...

În urma lui, un vânt rece pornește de nicăieri, răscolind grânele. Câmpurile prind dintr-o dată viață, înfiorate ca de-o presimțire.

Târziu, spre dimineață, cei câțiva români rămași încă în oraș năvălesc pe străzi, căznindu-se să stingă

pălălaia care-a cuprins casa Panaiotilor. Concetățenii și soldații bulgari îi urmăresc atent, de la distanță.

Nu le sare nimeni în ajutor. Trupele române au fost evacuate de mult, iar singurul detașament rămas în urmă, însărcinat cu paza militară, este ocupat cu ultimele pregătiri pentru plecarea de a doua zi. Câțiva turci omenoși li se alătură într-un târziu, dar focul este deja de nestăvilit. Până la răsărit, a distrus tot.

Judecând după căruțele încărcate din curte, Panaiotii sunt încă acolo, printre ruinele fumegânde.

Îngroziți, vecinii se grăbesc să se întoarcă la casele lor. Atacuri au mai văzut de-a lungul anilor, căci bulgarii n-au încetat vreodată să revendice aceste pământuri. Dar niciodată nu au omorât cu atâta cruzime o familie întreagă.

A doua zi, ultimii români din Bazargic își lasă trecutul în urmă, care cum poate – cu căruțele, cu trenul sau pe jos. Mulțimea de refugiați se întinde pe zeci de kilometri, până la punctele de trecere în România, înaintând anevoie, sub privirile rezervate ale populației și militarilor bulgari.

Copleșiți de propria dramă, refugiații au uitat curând de tragedia neamului Panaiot. Cei care și-au amintit, mulți ani mai târziu, au pus tristul deznodământ pe seama nenumăratelor acte de neomenie la care s-au dat vecinii bulgari, în acele zile teribile din toamna lui 1940. Niciunul n-a știut să explice însă, de ce-ar fi distrus bulgarii una dintre cele mai arătoase case

din oraș, în ultimele ore de evacuare a populației de români. Nu, n-avea niciun sens.

Când și când, îndoiala le încolțea prin ungherele minții, ca un fir de pălămidă pe care îl smulgeau, superstițioși. *Cine știe ce gânduri negre l-or fi bântuit pe Lazăr în noaptea ceea...*

Mai erau și cei care puneau totul pe seama blestemelor. *Mâna Necuratului, pentru păcatele trecutului... Cum să-și lase Anuța bărbatul și copiii pe mâna Rusalkei, departe de protecția ei?... Mai bine să-i țină aproape, pentru totdeauna, acolo unde a început totul.*

Grig

Undeva, în România, în prezent.

– TE iubesc! TE iubesc! TE iubesc! îmi gâfâie Grig fericit la ureche, în anticiparea marelui final.

Apoi, spatele i se încovoiaie, picioarele îi tremură și, brusc, se relaxează.

Peste câteva clipe, îmi ștampilează un sărut zgomotos pe buze, în semn de mulțumire, după care se repede la baie.

– Ne-ntâlnim cu Mișa într-o oră! îmi strigă peste umăr, zorindu-mă.

E ok, oricum, n-aveam de gând să mă rezolv singură... și de data asta.

Obişnuia să se străduiască mai mult, la început. Dar asta era acum un an, când încă eram interesanți unul pentru celălalt. Între timp, am alunecat într-o rutină domestică nepretențioasă. Nu ne certăm și arareori ne contrazicem. Asta pentru că nu avem discuții suficient de importante care să stârnească orgolii. Dimineața, mă duce la serviciu cu mașina. Îmi dă cel puțin 20 de mesaje și trei telefoane pe zi, să povestim despre ziua noastră și să se asigure că am grijă de mine. La sfârșitul programului, vine, mă ia și mergem la

restaurant să mâncăm. Asta pentru că eu nu gătesc pe gustul lui, iar el nu știe să facă decât paste quattro formaggi. Și pentru că este de bon ton să iei masa la restaurant. Și să îți faci cumpărăturile la Mall. Arată că o duci bine. Iar Grig ține mult la aparențe. Haine de firmă, ceas scump, pantofi de piele întoarsă, mașina neapărat nemțească.

N-am știut niciodată ce învârte. Grig își compartimentează foarte bine viața. Familia e familie, iar lucrurile serioase se discută cu băieții.

Viața lui oscilează între zilele în care n-are nici bani de benzină și cele în care vine acasă încărcat cu cadouri scumpe și mult *cash*. Astăzi, mi-a adus un inel Calvin Klein. E ditamai ghiulul, la limita prostului gust, și-mi cam alunecă de pe deget, dar n-are sens să-i stric bucuria.

Lucrurile care m-au intrigat la el la început au devenit, între timp, plictisitoare. Alura lui de băiat de cartier, rebelul cu școala vieții, care vorbește prea tare în locurile publice, se laudă prea mult și intră mereu în belele. Fiecare stradă din oraș îi trezește câte-o amintire. Are barurile lui preferate și masa mereu rezervată. Flirtează nerușinat cu toate chelnerițele, iar ele – fâstâcite și îmbujorate – se uită nedumerite la mine, neînțelegând ce naiba caut cu *bunăciunea asta* de bărbat. *Șezi în banca ta, fetițo, tocmai l-a scuiptat pe unu-n trafic și mai că-l lua la bătaie!* îi arunc eu în gând. *Sau poate ție ți-or plăcea golănașii ăștia de cartier...*

Așa că îi zâmbesc triumfătoare *Ghinion! Și-acum, adu-mi vită Ras Asfour și-un pahar de ayran*. Odată plecată, fata dispăre de pe radar ca o stea căzătoare, iar *bunăciunea* începe să-mi cânte languros la ureche. *Buzele tale, două petale...*

Conflictual, îl etichetase prietena mea Luana, de la prima întâlnire. *Și cu ochi răi. Nu-mi place. Fetiță, îți pierzi vremea.*

Dar gâsca din mine tânjea la povestea de dragoste cu băiatul cel rău. Toate femeile au dreptul la o greșeală din asta, o dată-n viață... După câteva luni, spre ușurarea Luanei, mi-am dat jos ochelarii roz. Grig este doar un derbedeu camuflat într-o cămașa de firmă.

Care mă înșală. De unde și entuziasmul exagerat cu care se simte obligat să-și exprime afecțiunea, de fiecare dată când ne-ntâlnim.

Mă duce în continuare la serviciu și-mi scrie de zece ori pe zi. Când vorbim, pare distras, pe fugă. Vocea ezită, iar liniștea complice din fundal sună a minciună camuflată. *Să fie secretara?* Sau poate fosta... Ori vreo cucerire nouă. Tot ce se poate, în *businessul* lui dubios are de-a face cu destule muieri.

La început, am fost rănită. *Iată că traiul cu o fată cuminte nu-i de el...* Apoi, m-am înfuriat. *Nenorocitul, cum îndrăznește!?!...* După o noapte de beție cu fetele, am realizat că, de fapt, nu-s nici pe departe geloasă. Asta mi-a dat serios de gândit. *Pe ce naiba mi-am irosit eu un an din viață?* Și totuși, mă deranjează. Mă râcâie. Nu se face

să-ți bați joc de mine, așa, gratuit. Am și eu mândria mea. Așa că am decis să mă răzbun. Să-l usture.

Acum, mă distrez punându-l în situații limită. Uneori, îl sun de pe numere necunoscute, sub pretextul că mi s-a descărcat telefonul. De vreo două ori, m-am dus peste el la birou, intrând neanunțată. Altădată, i-am strecurat un prezervativ în pantaloni, doar ca să-l descopăr întâmplător și să fac o criză cât casa. Îl urmăresc amuzată cum se zbate ca peștele în năvod, căutând căi de ieșire. De câteva ori, am crezut că, gata!, recunoaște, în sfârșit! *Până la urmă, cât naiba ai de gând s-o [ii așa? Haide, fii bărbat!*

– *Nu-ți spune pentru că te iubește, se emoționează Vera. Te iubește și nu vrea să te piardă, așa ticălos cum este.*

– *Fei, tu ești proastă?! se răstește Mona la ea. Mai dă-l în pula mea de imbecil sinistru! Soro, dă-i papucii cât mai repede, ăsta te umple de lăței!*

Luana se abține. E prietena mea înțeleaptă, care își spune părerea o singură dată, apoi, te lasă să dai cu capul și te-așteaptă cu-n vin bun, ca să-ți lingi rănile.

Ține-l la rece, că vin. Între timp, mergem la biliard.

Zâmbesc malițios. S-a albit la față când i-am spus că vin și eu. După care a intrat în baie, cu telefonul. L-am așteptat să iasă, cu un pahar de rom în mână. *Avem timp*, i-am zâmbit sugestiv și l-am ademenit în dormitor. Orgolios și lacom, n-a putut să mă refuze.

Telefonul îmi întrerupe gândurile.

– Da, mama.

Ascult și fac ochii mari, după fiecare cuvânt.